

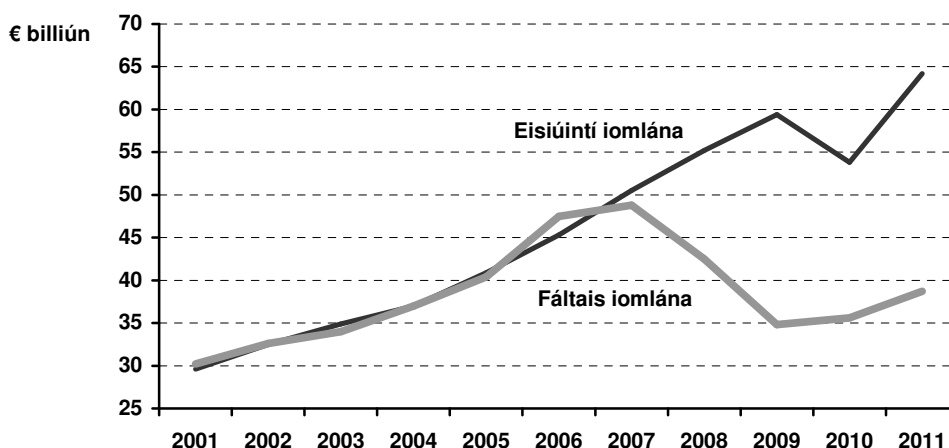
1 Toradh Airgeadais do 2011

- 1.1** Mura rud é go gcinntear a mhalairt le dlí, déantar gach ioncam de chuid an Stáit a íoc isteach in aon chiste amháin dá ngairtear an Príomh-Chiste.¹ Áirítear san ioncam sin ioncam ó chánacha agus na fáлтаis ó iasachtaí a fhaigheann Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) thar ceann an Stáit. Déantar eisiúintí ón gCiste a úsáid chun caiteachas ar sheirbhísí Stáit a mhaoiniú. Cuirtear idirbhearta an Chiste a chur i gcrích tríd an gcuntas Státchiste a shealbhaítear sa Bhanc Ceannais.
- 1.2** Is é atá sna Cuntais Airgeadais bhliantúla ná fáлтаis a chuirtear isteach sa Phríomh-Chiste agus eisiúintí amach as, mar aon le mionsonraí a bhaineann le hiasachtaí a fhaigheann NTMA. Ullmhaíodh an chaibidil seo chun achoimre a thabhairt ar na hidirbhearta a rinneadh i ndáil leis an bPríomh-Chiste agus chun suntas a thabhairt do roinnt treochtaí tábhachtacha. Ina theannta sin, tugann sé forléargas ar mhórdhliteanais áirithe agus ar mhórshócmhainní áirithe de chuid an Stáit ar nithe iad nach léirítear sna Cuntais Airgeadais.

Fáлтаis agus Eisiúintí Príomh-Chiste

- 1.3** Tá na hathruithe ar fháлтаis agus eisiúintí Príomh-Chiste sa tréimhse ó 2001 go 2011 leagtha amach i bhFíor 1.1. Maidir le heasnamh an Stáit, arb é atá ann ná farasbarr na n-eisiúintí i gcomparáid le fáлтаis, tháinig méadú air ó suim níos ísle ná €2 billiún sa bhliain 2007 go dtí suim os cionn €24 billiún sa bhliain 2009. Cé gur tháinig laghdú ar an easnamh go dtí €18 billiún sa bhliain 2010, tháinig méadú air arís go dtí €25 billiún sa bhliain 2011.
- 1.4** Déantar miondealú ar na fáлтаis agus ar na heisiúintí do gach ceann de na blianta ó 2007 go 2011 a thíolacadh i bhFíor 1.2.

Fíor 1.1 Fáлтаis agus Eisiúintí Stáit 2001 go 2011

Foinse: Cuntais Airgeadais 2001 go 2011

¹ Samplaí den ioncam Stáit nach n-íoctar isteach sa Phríomh-Chiste is ea fáлтаis ÁSPC a íoctar isteach sa Chiste Árachais Shóisialaigh agus na fáлтаis ó mhótarcháin a íoctar isteach sa Chiste Rialtais Áitiúil.

Fíor 1.2 Fáltais agus Eisiúintí Príomh-Chiste 2007 go 2011^a

	2007	2008	2009	2010	2011
	€m	€m	€m	€m	€m
Fáltais					
Ioncam cánach	47,249	40,777	33,043	31,753	34,027
Ioncam reatha eile	638	847	838	2,687	2,520
Aistarraingt ón gCúlchiste Náisiúnta Pinsean	—	—	—	—	1,018
Íasachtaí/airleacain a aisíocadh:					
EAGF ^b	730	740	741	790	673
An Ciste Árachais Shóisialaigh ^c	—	—	—	—	254
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	—	—	—	250	49
Eile	17	9	9	3	10
Fáltais chaipitiúla eile	196	161	140	138	116
Fáltais iomlána	48,830	42,534	34,771	35,621	38,667
Eisiúintí					
Eisiúintí do chaiteachas a vótáladh	44,609	49,313	47,163	46,434	45,711
Fónamh don fhiachas náisiúnta	1,676	1,611	2,641	3,619	4,736 ^d
Scairchaipiteal a fuarthas i mbainc	—	—	4,000	725	2,300
Íocaíochtaí athchaipitlithe bainc	—	—	—	—	5,268
Aisíocaíocht nótaí gealltanais	—	—	—	—	3,085
Ranníocaíocht an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean	1,616	1,690	3,000	—	—
Ranníocaíocht le buiséad an AE	1,570	1,587	1,486	1,352	1,350
Tacaíocht chobhsaíochta an AE	—	—	—	346	—
Íasachtaí/airleacain a eisíodh:					
EAGF ^b	740	741	790	673	720
An Ciste Árachais Shóisialaigh ^c	—	—	—	110	199
An Ciste Cúitimh Árachais	—	—	—	—	280
NAMA	—	—	—	299	—
Coimisiún an Oireachtais	114	119	123	103	130
Íocaíochtaí eile	124	187	209	105	406
Eisiúintí iomlána	50,449	55,248	59,412	53,766	64,185
Easnamh don bhliain	1,619	12,714	24,641	18,145	25,518

Foinsí: Cuntais Airgeadais 2007 go 2011

- Nótaí:
- a Déantar comhdhlúthú leo ar na hidirbhearta a phróiseáiltear tríd an gCuntas Státchiste agus tríd an gCuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla (ar saoráid í a chothabhálann Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta chun fónamh don fhiachas náisiúnta agus d'idirbhearta de ghnáthchineál baincéireachta).
  - b An Ciste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta.
  - c Déantar cistí a airleacan chuig an gCiste Árachais Shóisialaigh mar shaoráid oibre agus aisíoctar iad ina dhiaidh sin. Bhí €55 mhilliún le haisíoc fós leis an Státchiste ag deireadh na bliana 2011.
  - d Áirítear suim €600 milliún a aistríodh chuig an gCiste Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla sa bhliain 2010 agus a úsáideadh chun fónamh don fhiachas sa bhliain 2011.

- 1.5** B'ionann fáltas isteach sa Phríomh-Chiste sa bhliain 2011 agus €38.7 billiún san iomlán. Léirigh sé sin méadú €3 billiún i gcomparáid le fáltas na bliana 2010 arbh fhiú €35.6 billiún iad, ach léirigh sé laghdú carnach 21% ó leibhéal na bliana 2007. I gcomparáid leis an mbliain 2010, tháinig méadú €2.3 billiún ar fháltas chánach.
- 1.6** Ba é a bhí sna heisiúintí foriomlána Príomh-Chiste sa bhliain 2011 ná €64.2 billiún agus ba mhéadú 19% é sin i gcomparáid le leibhéal na bliana 2010. Is é atá sa chuid is mó den tsuim sin (€45.7 billiún) ná eisiúintí ón bPríomh-Chiste i gcomhair seirbhísí a vótáladh agus a bhfuil laghdú 7.3% tagtha orthu i gcomparáid le buaicleibhéal na bliana 2008. Áirítear na nithe seo a leanas i measc phríomhghnéithe na bliana 2011:
- I rith na bliana 2011, aisíocadh beagnach €3.1 billiún i ndáil le nótaí gealltanais a eisíodh chuig Irish Bank Resolution Corporation Limited agus chuig an Educational Building Society faoin Acht um Fhorais Chreidmheasa (Tacaíocht Airgeadais), 2008.
  - Sa bhliain 2011 bhí os cionn €7.5 billiún san iomlán ann maidir le híocaíochtaí athchaipitlithe bainc agus le fáil scairchaipitil i mbainc. Ciallaíonn sé sin gurb é atá san infheistíocht chernach airgid thirim tríd an Státchiste anois ná suim os cionn €12 billiún.² Rinne an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean na bainc a athchaipitliú tuilleadh.³
  - Sa bhliain 2011, rinneadh €280 milliún a airleacan chuig an gCiste Cúitimh Árachais mar nach raibh dóthain cistí aige chun íocaíocht a dhéanamh a bhí dlite do chomhriarthóirí Quinn Insurance Limited de bhun Ordaithe ón Ard-Chúirt.²
  - Maidir le caiteachas a bhain le fónamh d'iasachtaí a fuair NTMA thar ceann an Phríomh-Chiste, tháinig méadú os cionn €1.1 billiún, nó méadú 31%, air. (Tugtar achoimre níos mionsonraithe i gCaibidil 2 ar staid fiachais an Rialtais).
  - Rinneadh €1.35 billiún san iomlán a ranníoc le buiséad an AE. (Tugtar achoimre ar idirbhearta an AE sna mionsonraí eile atá ann i gCaibidil 5).

Athruithe ar iarmhéideanna Stáit

- 1.7** Mar thoradh ar na fáltas isteach sa Phríomh-Chiste, agus ar na heisiúintí amach as, bhí roinnt iarmhéideanna ann, go príomha an t-iarmhéid sa chuntas Státchiste sa Bhanc Ceannais. Tá na hathruithe ar na hiarmhéideanna sin leagtha amach i bhFíor 1.3.
- 1.8** Rinneadh an Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla a bhunú chun cistí a chur ar leataobh chun fócas an gcostas a ghabhann le fónamh d'fhiachas an Stáit agus le fuascailt an fhiachais sin. Is é NTMA a chothabhálann é agus tagann sé faoi réir treoirlínte arna n-eisiúint ag an Aire Airgeadais. D'ordaigh an tAire gur ceart nach mó ná €601 mhilliún an t-iarmhéid ag deireadh na bliana 2010. Gach bliain eile, ba é a bhí sa teorainn ar an iarmhéid ná €1 mhilliún.

² I gCaibidil 3, déileáiltear le bearta cobhsaíochta airgeadais atá déanta ag an Stát san earnáil bhaincéireachta agus árachais.

³ Ba é a bhí in athchaipitliú iomlán na mbanc go deireadh na bliana 2011 ná €63.6 billiún. Áirítear ann luach na nótaí gealltanais a eisíodh agus luach na ndíbhinní scaireanna tosaíochta (€0.8 billiún) a íocadh leis an Stát i bhfoirm gnáthscaireanna. Rinneadh €1.6 billiún eile a infheistiú faoi mhí Iúil 2012 (ar bhain €0.3 billiún de le díbhinní scaireanna tosaíochta). Dá bhrí sin, ba é a bhí san athchaipitliú iomlán go mí Iúil 2012 ná €65.2 billiún.

1.9 Is é atá i nótaí gearrthearma ná ionstraimí iasachtaíochta arna n-eisiúint ag gníomhaireacht Stáit agus arna sealbhú ag an Stát. Le fírinne, is ionann iad agus iasachtaí a thugann an Príomh-Chiste don ghníomhaireacht lena mbaineann. Ba é a bhí san iarmhéid ag deireadh na bliana 2011 ná 'páipéar tráchtála' a bhí eisithe ag an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe agus nach bhféadfadh an Príomh-Chiste iad a réadú go réidh. Is ionann taiscí tráchtála agus taiscí a dhéanann NTMA le forais airgeadais ar feadh tréimhsí sa raon ó aon lá amháin go dtí 365 lá.

1.10 Déantar fáltas agus íocaíochtaí i leith comhthaobhachta i ndáil le conarthaí díorthacha arna ndéanamh ag NTMA a riaradh trí chuntais tacaíochta creidmheasa. Rinneadh an farasbarr íocaíochtaí €715 mhilliún i gcomparáid le fáltas ag deireadh na bliana 2011 a mhaoiniú tríd an Státchiste agus tá sé le haisíoc leis an Státchiste. Tá achoimre ar mhionsonraí eile faoi na hidirbhearta sin le fáil i gCaibidil 2.

Fíor 1.3 Athruithe ar iarmhéideanna Stáit 2007 go 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
	€m	€m	€m	€m	€m
Iarmhéid Stáit ar an 1 Eanáir					
Cuntas Státchiste sa Bhanc Ceannais	3,587	3,995	21,269	21,026	11,399
Taiscí tráchtála	—	490	790	790	580
An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla	— ^a	1	— ^a	— ^a	600
Nótaí gearrthearma	—	—	—	—	3,585
	3,587	4,486	22,059	21,816	16,164
Athrú sa bhliain					
Iasachtaíocht Ghlan Státchiste sa bhliain	2,518	30,287	24,397	12,493	27,046
Barrachas/(easnamh) fáltas i gcomparáid le heisiúintí	(1,619)	(12,714)	(24,641)	(18,145)	(25,518)
	899	17,573	(244)	(5,652)	1,528
Iarmhéid Stáit ar an 31 Nollaig					
Cuntas Státchiste sa Bhanc Ceannais	3,995	21,269	21,026	11,399	13,099
Taiscí tráchtála	490	790	790	580	30
An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla	1	— ^a	— ^a	600	— ^a
Nótaí gearrthearma	—	—	—	3,585	3,848
Maoiniú Comhthaobhachta ^b	—	—	—	—	715
	4,486	22,059	21,816	16,164	17,692

Foinse: Cuntais Airgeadais 2007 go 2011

Nótaí: a Bhí an t-iarmhéid sa chuntas ag deireadh na bliana níos lú ná €500,000.

b Comhthaobhacht arna taisceadh le contrapháirtithe díorthacha faoi chomhaontuithe tacaíochta creidmheasa (féach Caibidil 2).

Mórdhliteanais agus Mórshócmhainní Státchiste

- 1.11** Bhí dliteanais agus sócmhainní airgeadais de chineál fadtéarma ag an Stát amhail ar an 31 Nollaig 2011 agus tugtar tuairisc i leith cuid mhór díobh sin sa tuarascáil seo. Tugtar cuntas anseo thíos ar an staid achomair i ndáil leis na príomhdhliteanais agus leis na príomhshócmhainní.

Fiachas Rialtais

- 1.12** Déanann an fiachas ginearálta rialtais (FiachasGR) tomhas ar fhéichiúnacht agus gach dliteanas de chuid an Stáit á chur san áireamh. Amhail ar an 31 Nollaig 2011, ba é a bhí san FhiachasGR ná €169 billiún.
- 1.13** Ba é a bhí i bpríomh-chomhchuid an FhiachasGR ná iasachtaíocht charnach ar thaobh NTMA thar ceann an Stáit. Ag deireadh mhí na Nollag 2011, b'ionann é sin agus €137 billiún (parluach ainmniúil nó parluach infhuascailte). I gcomparáid le deireadh na bliana 2010, ba é a bhí san fhiigiúr seo ná €110 billiún.
- 1.14** I rith na bliana 2010, d'eisigh an tAire Airgeadais nótaí gealltanais arbh fhiú €31 billiún iad chuig dhá fhoras airgeadais de chuid na hÉireann.⁴ Fabhraíonn ús ar na méideanna atá gan íoc. Faoi thearmaí nótaí gealltanais, ceanglaítear ar an Stát na méideanna atá dlite a íoc ar mhodh tráthchodanna bliantúla. Rinneadh na chéad tráthchodanna, arbh fhiú €3.1 billiún iad, a íoc i rith na bliana 2011. Ba é a bhí in iarmhéid an dliteanais ag deireadh na bliana 2011 ná €28.3 billiún.
- 1.15** I measc dliteanas eile de chuid an Stáit áirítear taiscí Chiste Bhanc an Phoist, iasachtaíocht ar thaobh údarás áitiúil agus ar thaobh comhlachtaí eile Stáit, chomh maith le méid iarmharach fiachais ar thaobh na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe.

Gealltanais Airgeadais faoi Chonarthaí Comhpháirtíochta Príobháidí Poiblí

- 1.16** Tá ranna lárnacha rialtais agus gníomhaireachtaí rialtais tar éis socrúithe comhpháirtíochta príobháidí poiblí (CPP) de chineál fadtéarma a dhéanamh chun raon seirbhísí agus bonneagair a sholáthar. Ina measc sin áirítear gealltanais i leith íocaíochtaí amach anseo thar théarmaí na gconarthaí.
- 1.17** Maidir le luach iomlán na ngealltanais todhchaí atá le comhlíonadh i leith conarthaí atá i bhfeidhm ag deireadh na bliana 2011, meastar gur corradh beag le €4 billiún atá ann (féach Caibidil 6). Léiríonn cuid den ghealltanais seo an costas a ghabhann le hoibriú agus le cothabháil amach anseo, ar costais iad a bhaineann le tionscadail nó le seirbhísí a ndéantar gnáthsholáthar ina leith agus a n-íoctar astu ar bhonn 'íoc-mar-a-sholáthraítear'.
- 1.18** Tá tionscadail CPP eile á bhforbairt nó tá soláthar á dhéanamh maidir leo, ach ní éireoidh aon ghealltanais airgeadais i leith na dtionscadal sin go dtí go sroichfidh siad céim an chonartha fhoirmiúil.

⁴ Rinneadh na nótaí gealltanais a eisiúint ar dtús chuig trí fhoras – Anglo-Irish Bank, chuig Irish Nationwide Building Society (INBS) agus chuig an Educational Building Society. Rinneadh Anglo-Irish Bank agus INBS a chumasc ina dhiaidh sin, áfach, chun foras amháin a fhoirmiú – Irish Bank Resolution Corporation.

Costais agus Dlíteanais a ghabhann le Pinsin Seirbhíse Poiblí

- 1.19** Tá teidlíochtaí fabhraithe pinsin seirbhíseach poiblí ina ndlíteanas suntasach de chuid an Stáit. Ag deireadh mhí na Nollag 2009, bhí €116 billiún san iomlán tar éis fabhrú i leith pinsean gairme is iníochta le seirbhísigh phoiblí. Léiríonn na dlíteanais sin luach measta láithreach na n-íocaíochtaí airgid thirim atá le híoc thar an gcéad 60 bliain eile i leith pinsean a bhí tuillte amhail ar an 31 Nollaig 2009.⁵ Níl aon mheasúnú níos déanaí ná sin déanta ar an dlíteanas.
- 1.20** Sa bhliain 2000, mhol an Coimisiún um Pinsin na Seirbhíse Poiblí gur ceart athbhreithnithe achtúireachta a dhéanamh ar bhonn timthriallach trí bliana ar scéimeanna pinsean seirbhíse poiblí agus ar réamh-mheastacháin ar as-sreabhadh pinsean seirbhíse poiblí. Ní dhearnadh aon athbhreithnithe rialta.

Cúlchistí Pinsin

- 1.21** Ba é a bhí i luach an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (an Ciste Pinsean) ar an 31 Nollaig, 2011, ná €13.4 billiún.
- 1.22** Ba é a bhí in infheistíocht roghnach an Chiste Pinsean amhail ar an 31 Nollaig 2011 ná €5.4 billiún. Déantar na hinfeistíochtaí sin a luacháil de réir praghsanna margaidh.
- 1.23** Maidir leis na sócmhainní eile de chuid an Chiste Pinsean, is infheistíochtaí iad a dhéantar faoi threoir ón Aire Airgeadais. Faoi dheireadh na bliana 2011, bhíothas tar éis luach €21 billiún de shócmhainní an Chiste Pinsean (lena n-áirítear athinfheistiú díbhinní a bhí faighte ó Allied Irish Banks plc agus Bank of Ireland) a úsáid i ndáil le caipitliú bainc. Ba é a bhí i luach infheistíochtaí an Chiste Pinsean sna bainc amhail ar an 31 Nollaig 2011 ná €8 billiún.⁶

Iasachtaí agus Airleacain

- 1.24** Bhí luach iomlán €1.4 billiún d'iasachtaí agus d'airleacain a soláthraíodh ón bPríomh-Chiste gan íoc ag deireadh na bliana 2011. Áirítear na méideanna seo a leanas ina measc sin:
- €720 milliún gan íoc i leith airleacan timthriallach chun costais a ghabhann le hoibriú scéimeanna CERT a mhaoiniú (ar airleacain iad atá le haisíoc ag an AE)
  - €346 mhilliún i ndáil le ranníoc na hÉireann sa bhliain 2010 le tacaíocht chobhsaíochta AE don Ghréig
  - €280 milliún a airleacadh sa bhliain 2011 chuig an gCiste Cúitimh Árachais.

Gealltanais agus Teagmhais ar thaobh an Stáit

- 1.25** De réir mar atá leagtha amach i gCaibidil 3, tá dlíteanais foras airgeadais áirithe de chuid na hÉireann ráthaithe ag an Stát. Ba é a bhí i luach na ndlíteanas bainc a raibh rátháíocht ann ina leith ag deireadh na bliana 2011 ná suim thart ar €102 billiún. Tá taiscí (suas go huasmhéid €10,000 in aghaidh an taisceora in aghaidh an fhorais) clúdaithe ar leithligh le Scéim Rátháíochta Taisce. Ag deireadh mhí na Nollag 2011, ba é a bhí i gcomhluch na dtaiscí sin leis na forais chreidmheasa sin a bhí clúdaithe le rátháíochtaí dlíteanais bainc ná €82 billiún.

5 Féach Caibidil 3 de *Thuarascáil ón Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí 2009*.

6 Is i gCaibidil 4 a dhéileáiltear le luacháil shócmhainní CCNP a úsáideadh i gcomhair íocaíochtaí cobhsaíochta bainc.

- 1.26** Tá gealltanais eile ag an Stát maidir le haon easnamh i luach na comhthaobhachta arna soláthar do Bhanc Ceannais na hÉireann faoi shocruithe um chúnamh eisceachtúil leachtachta (CEL) a íoc. Ag deireadh na bliana 2011, bhí an luach €42 billiún de CEL airleachta ag an mBanc Ceannais. Áirítear an méid seo a leanas sa chomhthaobhacht atá cáilithe chun críche CEL: na nótaí gealltanais arna n-eisiúint ag an Aire Airgeadais; iasachtaí lena n-áirítear morgáistí cónaithe agus iasachtaí infheistíochta nó forbartha; agus ráthaíochtaí ón Aire. Tá litreacha sólais faighte ag an mBanc Ceannais ón Aire. Daingníonn na litreacha sin gur féidir leis an Stát aon easnamh a shlánú tráth leachtaithe na comhthaobhachta. Tá dliteanas an Stáit i leith na nótaí gealltanais san áireamh san FhiachasGR (féach thuas). Dá bhrí sin, a mhéid atá na nótaí gealltanais geallta mar chomhthaobhacht le haghaidh CEL, níl aon ghealltanais breise Stáit ann i gcás aon easnamh sa chomhthaobhacht.
- 1.27** Tá ráthaíocht tugtha ag an Aire Airgeadais i leith 95% den fhiachas arna eisiúint ag NAMA chun íoc as iasachtaí atá faighte aige ó fhorais chreidmheasa (féach Caibidil 3). Ba é a bhí i luach an fhiachais ráthaithe ag deireadh na bliana 2011 ná €29 billiún.

Conclúidí agus Moltaí

- 1.28** I gcomparáid le heisiúintí sa bhliain 2011, bhí an t-easnamh i bhfáltais an Stáit os cionn €25 billiún. Ag deireadh na bliana 2011, ba é a bhí san fhiachas ginearálta rialtais ná €169 billiún. De bheis air sin, bhí gealltanais os cionn €4 billiún ag an Stát i leith conarthaí príobháideacha poiblí. I measc na sócmhainní a bhí á sealbhú ag an Stát ag deireadh na bliana 2011, áiríodh €17.7 billiún a bhí á shealbhú mar iarmhéideanna Stáit agus suim €13 billiún sa Chúlchiste Náisiúnta Pinsean ar suim í a bhfuil suim €8 billiún di infheistithe i Allied Irish Banks plc agus i Bank of Ireland. Ba é a bhí sa mhéid a bhí gan íoc ag deireadh na bliana 2011 i leith iasachtaí agus airleacan a eisíodh ón bPríomh-Chiste ná €1.4 billiún.
- 1.29** Bhí dliteanais theagmhasacha ag an Stát freisin, ar dliteanais iad a d'éirigh as an ráthaíocht a thug sé i leith dliteanas foras creidmheasa áirithe de chuid na hÉireann agus i leith ráthaíochtaí agus litreacha sólais a eisíodh chuig Banc Ceannais na hÉireann i ndáil le cúnamh eisceachtúil leachtachta do bhainc.
- 1.30** Ba é a bhí sa mheastachán is déanaí ar dhliteanas fadtéarma i leith pinsean gairme d'fhostaithe earnála poiblí ná €116 billiún ag deireadh na bliana 2009. Ó bhí an bhliain 2009 ann, tá athruithe an-suntasach déanta i ndáil le pinsin earnála poiblí, agus tá líonta suntasacha oibrithe earnála poiblí tar éis scor níos luaithe ná mar a rabhtas ag súil leis. D'fhéadfadh sé go raibh na forbairtí sin ina gcúis le hathrú suntasach ar luach na dteidlíochtaí pinsin fabhráithe.

Moladh 1.1: Is ceart athbhreithnithe achtúireachta agus réamh-mheastacháin i ndáil le heis-sreabhadh pinsean seirbhíse poiblí a chur i gcrích ar bhonn rialta chun a chinntiú gurb eol don Stát cén tionchar fadtéarma costais atá ag eis-sreabhadh pinsean agus ag tráthú ina leith sin.

An Freagra ó Oifigeach Cuntasaíochta na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe:
Aontaithe. Is cuid thábhachtach d'fhoirmiú beartais é ullmhú rialta agus foilsiú rialta na measúnachta achtúireachta ar an soláthar do phinsin seirbhíse poiblí. Is ceart tús a chur leis an obair ar mheasúnacht nua achtúireachta a luaithe is féidir, ar measúnacht í a chuireann san áireamh an coigilteas an-suntasach atá bainte amach ó bhí an bhliain 2009 ann i ndáil le pá, pinsin agus líon foirne.

- 1.31** Is é atá sna Cuntais Airgeadais, le fírinne, ná taifead airgead-bhunaithe ar fháltais agus ar eisiúintí an Phríomh-Chiste i rith na bliana agus mionsonraí ag deireadh na bliana faoin iasachtóireacht atá déanta ag NTMA thar ceann an Stáit. Déantar faisnéis fhorlíontach bhreise áirithe a sholáthar freisin i ndáil le scairchaipiteal, idirbhearta iasachtóireachta agus ráthaíochtaí. Ní airbheartaíonn na cuntais, áfach, gurb iad cuntais iomlána an rialtais iad ná go léiríonn siad sócmhainní, dliteanais nó teagmhais iomlána an Rialtais. Cé go gcomhlíonann na Cuntais Airgeadais an fhoirm atá sonraithe ag an Aire Airgeadais, tá scóip ann maidir le nochtadh breise trína ndéanfaí cuntas níos iomláine agus níos trédhearcaí a thíolacadh i ndáil le hidirbhearta airgeadais an rialtais lárnaigh sa bhliain agus i ndáil le staid airgeadais an Stáit ag deireadh na bliana.

Moladh 1.2: Is ceart don Roinn Airgeadais athbhreithniú a dhéanamh ar leibhéal agus ar cháilíocht i dtaca le nochtadh sna Cuntais Airgeadais ionas go méadófar an trédhearcacht i ndáil le faisnéis phoiblí airgeadais.

An Freagra ó Oifigeach Cuntasaíochta na Roinne Airgeadais: Aontaithe. Is é is príomhchuspóir do na Cuntais Airgeadais, mar atá sainmhínithe le dlí, ná íocaíochtaí isteach sa Phríomh-Chuntas, agus amach as, a thaispeáint. Bhí méid áirithe faisnéise roghnaí, ar leith ó idirbhearta Príomh-Chiste, ann sna cuntais i gcónaí agus tá méadú tagtha ar an bhfaisnéis sin le blianta beaga anuas, go háirithe trí fhonótaí breise. Aontaíonn an Roinn leis an gcuspóir foriomlán maidir le trédhearcacht i dtaca le faisnéis phoiblí airgeadais. Le linn an t-ábhar a athbhreithniú, rachaidh an Roinn Airgeadais i gcomhairle leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe ag a bhfuil ról ceannais i ndáil le beartas maidir le cuntasaíocht ag ranna rialtais. Déanfar bhreithniú ar an leibhéal faisnéise breise atá le cur leis na Cuntais Airgeadais, ag féachaint don ghá atá ann gan cuspóir bunúsach na gcuntas sin a cheilt nó gan moill a chur le hullmhú na gcuntas sin. Déanfar breithniú freisin ar a mhéid is ceart ráitis bhreise tuairiscithe airgeadais rialtais a fhorbairt.